

Amcan 3

Rhoi'r cychwyn gorau mewn bywyd i blant

Dengys ymchwil mai sicrhau fod y dechrau gorau gan blant yn eu bywydau yw'r ffordd orau i atal goblygiadau tymor hir cael profiad gwael yn y blynyddoedd cynnar a sicrhau ein bod yn adeiladu unigolion, teuluoedd a chymunedau gwydn

“

Mae pobl sy'n cael PPA fel plant yn aml yn ceisio magu eu plant eu hunain ar aelwydydd lle mae PPA yn fwy cyffredin. Gall cylch fel hyn o drallod mewn plentyndod gloi cenedlaethau o deuluoedd i mewn i iechyd gwael ac ymddygiad gwrthgymdeithasol am genedlaethau. Yn yr un modd, fodd bynnag, gall atal PPA mewn un genhedlaeth neu leihau eu heffaith fod yn llesol nid yn unig i'r plant hynny ond hefyd genedlaethau'r dyfodol yng Nghymru.

Astudiaeth Gymreig o Brofiadau Plentyndod Andwyol, Iechyd Cyhoeddus Cymru

”

Mae profiadau ar gyfnod cynnar nid yn unig yn effeithio ar gyfleoedd bywyd cenedlaethau'r dyfodol presennol ond y cenedlaethau y byddant hwy eu hunain yn eu cenhedlu. Dengys ein hymchwil mai buddsoddi er mwyn sicrhau fod y dechrau gorau gan blant yn eu bywydau yw'r ffordd orau i atal oblygiadau tymor hir cael profiad gwael yn y blynyddoedd cynnar a sicrhau ein bod yn adeiladu unigolion, teuluoedd a chymunedau gwydn. Dangosodd ein Asesiad Llesiant yn gyffredinol fod plant ifanc yn y Fro â lefel dda o lesiant ar draws ystod o ganlyniadau ac yn gryfder y gallwn adeiladu arno yn y Fro.

Mae addysg yn gweithredu fel un o'r ffactorau allweddol ar gyfer llwyddiant economaidd nid yn unig i unigolion ond i'r ardal yn ogystal. Mae adroddiad Deall Dyfodol Cymru yn tanlinellu'r modd y mae tystiolaeth ryngwladol yn awgrymu taw'r cyfleoedd mwyaf ar gyfer newid cyfleoedd bywyd yw yn y blynyddoedd cyn-ysgol gyda'r ffactorau sydd yn arwain at dangyflawni addysgol yn digwydd yn gynnar mewn plentyndod. Yn 2015/16 ym Mro Morgannwg, y ganran o blant Cyfnod Sylfaen oedd yn cyrraedd y canlyniad datblygiadol disgwylidig neu'n uwch ar draws pob maes datblygiad oedd yr uchaf yn Ardal Consortiwm Addysg Canolbarth y De a'r 2il uchaf yng Nghymru y tu ôl i Sir Fynwy.

Canfu ein hasesiad hefyd fod y Fro yn perfformio'n dda parthed canlyniadau iechyd, gyda'r ganran o blaen o oed dosbarth derbyn ym Mro Morgannwg sydd dros bwysau neu ordew yn lleihau mewn blynyddoedd diweddar a bellach gyda'r isaf yng Nghymru, yn sylweddol is na'r cyfartaledd. Mae hwn yn ardal lle rydym yn 'arwain y newid' o'i gymharu â'r duedd genedlaethol er y dylid tanlinellu fod y gyfradd hon yn dal i fod yn uwch nag y dylai er mwyn amddiffyn iechyd cenedlaethau'r dyfodol. Y Fro sydd hefyd â'r nifer isaf ar gyfartaledd o ddannedd pwdr, coll, neu lenwadau ymhlith plant 5 oed yng Nghymru. Mae cyfradd beichiogi ymhlith yr raddegau yn gyson is i rai dan 16 oed, dan 18, dan 18 a dan 20 oed a chofnoda Bro Morgannwg ganran is na'r cyfartaledd o fabanod pwysau geni isel.

Fodd bynnag, mae data ar lefel Bro Morgannwg yn cuddio anghydraddoldebau o fewn y sir, ac mae hyn yn wir am ystod o ddangosyddion parthed iechyd a datblygiad plant ifanc. Mae ein hail amcan llesiant – i leihau tlodi a mynd i'r afael ag anghydraddoldebau ynghlwm ac amddifadedd – yn ceisio ateb y problemau hyn yn y Fro ac mae'n amlwg drwy fynd i'r afael ag anghydraddoldebau y byddwn yn cyfrannu at sicrhau fod pob plentyn, waeth lle byddont yn byw, yn cael y dechrau gorau posib ar fywyd a chyfleoedd i ffynnu. Yn yr un modd drwy weithio i sicrhau fod pob plentyn yn cael y dechrau gorau ar fywyd byddwn yn mynd i'r afael â'r anghydraddoldebau sy'n bodoli o fewn yr ardal.

Dangosodd ein hasesiad fod y nifer o blant oedd â dannedd pwdr, coll neu lenwadau, lefelau gordewdra a chyfraddau babanod pwysau isel yn uwch mewn ardaloedd sydd wedi eu graddio â mwy o

amddifadedd na'r rheiny sydd leiaf amddifad. Yn yr un modd, mae canlyniadau addysgol i ddisgyblion yn yr ardaloedd hyn yn is na rhai eu cyfoedion gyda'r gwahaniaeth o ran cyrhaeddiad disgyblion cymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim a'r rhai nad sy'n gymwys yn dangos hyn. Canfu ein hasesiad fod anghydraddoldebau amlwg dros ben o fewn y Fro ar draws ystod o ffactorau sydd maes o law yn cael effaith ar wahaniaethau disgwylid oes sy'n bodoli yn yr ardal. Mae'n bryderus y gellir gweld anghydraddoldebau eisoes wrth ystyried canfyddiadau'r asesiad parthed nifer y ffactorau yn ymwneud ag iechyd, addysg a datblygiad plant ifanc, a bod yr anghydraddoldebau hyn eisoes yn bodoli hyd yn oed yn y blynyddoedd cynnar.

Bydd ystod o ffactorau cymdeithasol, economaidd a diwylliannol yn cael effaith ar ddatblygiad plentyn a dengys ymchwil y gall profiadau gwael yn y blynyddoedd cynnar gael effaith niweidiol ar ragolygon a llesiant plentyn ar gyfer y dyfodol. Caiff profiadau plentyndod adfydus eu diffinio fel profiadau all ddigwydd yn ystod plentyndod sy'n creu niwed uniongyrchol i blentyn (e.e. rhywiol neu gorfforol) neu sy'n effeithio ar yr amgylchedd y byddont yn byw ynddo (e.e. tyfu mewn tŷ lle ceir trais domestig, cam-drin alcohol, defnyddio cyffuriau ayb). Awgryma tystiolaeth fod plant sy'n byw mewn ardaloedd mwy difreintiedig yn fwy tebygol o fod mewn peryg o ddioddef Profiadau Plentyndod Negyddol (PPN), a bod profi PPN yn golygu fod unigolion yn fwy tebygol o berfformio'n wael yn yr ysgol, yn fwy tebygol o ymwneud â throseddau ac yn y pen draw yn llai tebygol o fod yn aelod cynhyrchiol o gymdeithas. Gall hyn ddwysau yr anghydraddoldebau sydd eisoes yn bodoli yn y Fro, yn ogystal â bod yn ffactor achosol iddynt.

Rydym eisoes yn gweithio i atal Profiadau Plentyndod Negyddol a chanfu ein hunanasesiad i lawer o bartneriaid, bydd gweithgareddau a gyflawnir yn cael effaith uniongyrchol neu anuniongyrchol ar blant ifanc neu eu rhieni er mwyn atal yr achosion sydd wrth wraidd PPN. Fodd bynnag, roedd diffyg trosolwg strategol ar draws sefydliadau drwy'r trwch parthed ffocws penodol ar flynyddoedd cynnar a diffyg gwerthuso effaith y gweithgaredd ar y blynyddoedd cynnar a PPNau oni bai ei fod yn gysylltiedig ag amodau cyllido grant. Nododd rhai partneriaid hefyd fod hyn yn faes lle roedd gofyn iddynt ddatblygu dealltwriaeth well o'r modd y gallai eu sefydliad gyfrannu at y nod. Dangosodd ein tystiolaeth yn glir fod gofyn i ni adeiladu ar ein cryfderau a pharhau i gynnal a gwella ar lefelau datblygiad da yn y blynyddoedd cynnar tra'n lleihau anghydraddoldebau er mwyn sicrhau fod hyn yn wir am bob plentyn yn y Fro a bod pob plentyn yn cael y dechrau gorau ar fywyd er mwyn sicrhau lefelau llesiant da i genedlaethau'r dyfodol. Bydd hyn yn fodd o sicrhau ystod o fuddion llesiant a thrwy gydweithio gallwn wneud gwahaniaeth cadarnhaol.

Ein Dyfodol

Rydym yn cydnabod mai dim ond trwy gydweithio y gallwn sicrhau fod pob plentyn yn cael y dechrau gorau ar fywyd a bod yr anghydraddoldebau sy'n bodoli ym Mro Morgannwg yn cae eu lleihau. Dengys amcangyfrifon poblogaeth fod disgwyl i ganran pobl ifanc ym Morgannwg ostwng ychydig, serch hynny mae'n bwysig ein bod yn parhau i gydweithio i sicrhau fod ein plant ni oll yn cael y dechrau gorau i fywyd. Bydd y camau gweithredu yn ein cynllun hefyd yn ceisio gwella llesiant rhieni a gofawyr plant ifanc sydd â chymaint o ddylanwad ar eu datblygiad.

Dengys ymchwil fod anfantais yn dechrau "cyn genedigaeth ac yn cronni trwy gydol bywyd" a rhaid i gamau gweithredu i leihau anghydraddoldebau ddiwydd cyn genedigaeth a'u dilyn wedyn trwy gydol bywyd y plentyn. Dim ond bryd hynny y gall y cysylltiad clos rhwng anfantais gynnar a chanlyniadau gwael trwy gydol oes gael eu torri. Mae profiadau ar gyfnod cynnar nid yn unig yn effeithio ar gyfleoedd bywyd cenedlaethau'r dyfodol presennol ond y cenedlaethau y byddant hwy eu hunain yn eu cenhedlu. Sicrhau fod y dechrau gorau gan blant yn eu bywydau yw'r ffordd orau i atal oblygiadau tymor hir cael profiad gwael yn y blynyddoedd cynnar, a sicrhau ein bod yn adeiladu unigolion, teuluoedd a chymunedau cryf a gwydn.

Mae Astudiaeth Profiadau Plentyndod Negyddol (PPN) iechyd Cyhoeddus Cymru yn tanlinellu fod "plant sydd yn profi plentyndod o straen ac ansawdd wael yn fwy tebygol o fabwysiadu ymddygiad fydd yn niweidiol i iechyd yn ystod glaslencyndod all eu hunain arwain at salwch iechyd meddwl ac afiechydon megis canser, clefyd y galon a chlefyd siwgr yn hwyrach yn eu bywydau." Nid pryder am iechyd yn unig yw Profiadau Plentyndod Negyddol. Mae profi PPN yn golygu fod unigolion yn fwy tebygol o berfformio'n wael yn yr ysgol, yn fwy tebygol o fod yn ymwneud â throseddau ac yn y pen draw yn llai tebygol o fod yn aelodau cynhyrchiol o gymdeithas. Rhaid i ni felly gymryd camau i sicrhau ein bod yn atal achosion gwraidd PPN ac yn ymateb i anghenion y rheiny sydd wedi eu profi. I wneud hyn rhaid i ni sicrhau ein bod yn cydweithio fel partneriaid ond hefyd â chymunedau, teuluoedd ac unigolion i ddeall anghenion pobl yn holistaidd a mynd i'r afael ag achosion sylfaenol PPNau.

Bydd yr ystod o gamau gweithredu yn ymwneud ag amcanion eraill yn ein cynllun hefyd yn helpu i sicrhau y dechrau gorau i fywyd i'n plant a'r llwyfan gorau i adeiladu arno. Rhaid i ni sicrhau ein bod yn cynnwys ein preswylwyr er mwyn sicrhau fod gwasanaethau yn ymateb i'w hanghenion a sicrhau fod ein pobl ifanc yn teimlo'n rhan o gymuned ddiogel a chydlynus a bod cymorth ar gael os a phan fydd ei angen arnynt i wella eu llesiant corfforol, meddyliol ac emosiynol.

Drwy leihau PPNau byddwn hefyd yn lleihau anghydraddoldebau yn y Fro a sicrhau fod iechyd ein preswylwyr yn gwella a bod cyfleoedd gan ein preswylwyr i ffynnu yn economaidd. Rhaid i ni sicrhau fod pob plentyn yn cael addysg dda a drwy leihau dylanwadau niweidiol a sicrhau fod pob plentyn â dylanwadau cadarnhaol yn eu bywydau y byddant yn fwy tebygol o gael addysg dda a meddu ar y sgiliau a'r hyder i ennill cyflogaeth dda. Rhaid i ni sicrhau ein bod yn arfogi ein pobl ifanc â'r sgiliau angenrheidiol ar gyfer y math o swyddi sy'n debygol o fod ar gael yn yr ardal yn y dyfodol gan sicrhau ein bod yn ymwybodol o dueddiadau byd eang.

Rydym hefyd angen sicrhau ein bod yn amddiffyn ein hamgylchedd fel y gall ein pobl ifanc dyfu mewn ardal lle mae mynediad da at ofod gwyrdd er mwyn sicrhau gwell iechyd corfforol a meddyliol a lle mae allyriadau carbon niweidiol wedi eu lleihau.

Rhaid i ni gydweithio i ddeall ac atal effeithiau hir-dymor gwaethaf y dechreuadau gwaethaf i fywyd, gan gydnabod fod costau hyn yn anferthol, i fywyd yr unigolyn ac i wasanaethau cyhoeddus. Drwy sicrhau fod cymorth cydlynus yn ei le gallwn dorri'r cylchoedd sy'n cenedlaethau ac adeiladu dycnwch i unigolion, teuluoedd a chymunedau nawr ac yn y dyfodol.

Trwy gyflawni ein camau gweithredu a chyrraedd ein hamcan ein gweledigaeth tymor hir ar gyfer y Fro yw;

Amcan 3 Ein Gweledigaeth

“

Caiff pob plentyn yn y Fro y cychwyn gorau oll mewn bywyd, waeth lle mae'n byw. Mae iechyd plant wedi gwella a gostyngodd cyfraddau babanod isel eu pwysau geni, gordewdra mewn plentyndod ac iechyd gwael y geg ar hyd y Fro ac yn enwedig mewn ardaloedd yn Nwyrain y Barri. Mae buddsoddi yn y 1000 diwrnod cyntaf wedi arwain at effeithiau cadarnhaol tymor-hir gan greu unigolion, teuluoedd a chymunedau sy'n wydn, diogel a hyderus. Mae plant yn parhau i berfformio'n dda yn y Cyfnod Sylfaen, gyda'r bwlbwch cyrhaeddiad yn cau rhwng y sawl sydd â hawl i Brydau Ysgol am Ddim a'r rhai heb hawl ar draws pob oed. Mae plant yn cael eu hamddiffyn rhag Profiadau Plentyndod Andwyol gyda'r achosion gwreiddiol yn cael eu hatal, ac y mae system gefnogi gref ar gael i'r rhai ag anghenion cymhleth.

”

Ein Camau

Wedi ei amlinellu isod y mae'r camau gweithredu y byddwn yn eu cyflawni wrth gyrraedd dyr amcan hwn ac mae'n dangos y camau cyntaf y byddwn yn eu cymryd rhwng 2018 i 2023 i wireddu ein gweledigaeth tymor hir ar gyfer dyfodol Bro Morgannwg.

Beth fyddwn ni'n dechrau ei wneud heddiw?

Defnyddio canfyddiadau'r cynllun peilot 1000 Diwrnod Cyntaf i herio a bod yn sail i ddarpariaeth blynyddoedd cynnar yn y Fro i edrych i mewn i'r cyfraniad y gall gwahanol bartneriaid wneud i gefnogi atal ac ymyriad cynnar.

Datblygu agwedd fwy strategol ac arloesol at wella sgiliau rhieni, gan gysylltu gweithgareddau â chwarae a'r amgylchedd naturiol i helpu i gyrraedd mwy o bobl a hybu cysylltiadau â'r amgylchedd a llesiant o oedran cynnar.

Datblygu gwell dealltwriaeth o PPBau er mwyn cymryd camau effeithiol i sicrhau fod pobl wedi eu hamddiffyn, fod systemau cymorth yn eu lle a bod achosion sylfaenol PPNau wedi eu hatal.

Adolygu gwasanaethau ar draws partneriaid a gweithio ynghyd i nodi'r cyfraniad y gallwn wneud tuag at roi i bob plentyn y cychwyn gorau mewn bywyd, gan gydnabod y rhan a chwaraeir gan wasanaethau cyffredinol a statudol.

Beth fydd yn cymryd tipyn mwy o amser i ni ei gyflawni?

Adolygu trefniadau amlasiantaethol i gyflwyno gwasanaethau ataliol a statudol i blant a phobl ifanc.

Cydnabod y rhan a chwaraeir gan oedolion ym mywydau plant, edrych i weld sut y gall partneriaid weithio ynghyd i roi'r gefnogaeth iawn a'r gwasanaethau ataliol i oedolion a all fel arall fod mewn perygl o golli eu cartrefi neu fod yn rhan o'r system cyflawnder troseddol trwy, er enghraifft, gam-drin domestig, iechyd meddwl gwael neu ymddygiad gwrthgymdeithasol.

Sut beth fydd llwyddiant yn 2023?

Byddwn oll yn deall sut y gall gweithgareddau ein mudiad gyfrannu at roi cychwyn da mewn bywyd i blant a beth fyddai effeithiau tymor hir peidio â gwneud hyn.

Ar draws y Fro bydd mwy o blant yn cyrraedd eu cerrig milltir datblygiadol yn y blynyddoedd cynnar.

Gall rhieni ar draws y Fro gael gwybodaeth a gwasanaethau i ddatblygu eu sgiliau o ran magu plant.

Mae rhieni a phlant yn cydnabod gwerth chwarae, bod yn yr awyr agored a'r cyfraniad mae'n wneud i lesiant a datblygiad plant.

Mae cyfeirio at wasanaethau yn fwy ystyrlon. Mae asiantaethau yn gwybod pryd mae'n briodol cyfeirio, at ba wasanaethau, a'r deilliant posib.

Yr ydym yn cydnabod effaith PPA ac yn gweithio ynghyd i atal achosion sylfaenol PPA ac ymateb iddynt.

Yr ydym yn deall anghenion holistig pobl ac addasu'r ddarpariaeth yn unol â hynny er mwyn cymryd agwedd fwy ataliol.

Mae'r help iawn ar gael i rieni a phlant ar yr adeg iawn.

Gwelliannau mewn llesiant emosiynol a meddyliol i blant a phobl ifanc.

Mae unigolion, teuluoedd a chymunedau yn fwy diogel, cryf a gwydn.

Ein Cyfraniad

Dengys y canlynol rai yn unig o'r ffyrdd y byddwn yn cyfrannu at yr amcanion llesiant cenedlaethol, a sut y byddwn yn rhoi'r pum modd o weithio ar waith a thrwy gyflawni'r amcan hwn y byddwn hefyd yn cyfrannu at wireddu ein hamcanion llesiant eraill.

Trwy roi'r cychwyn gorau mewn bywyd i blant byddwn hefyd yn cyfrannu tuag at gyrraedd ein hamcanion eraill

Trwy weithio yn gynaliadwy i gyflawni'r amcan hwn ...

Deall pwysigrwydd y blynyddoedd cynnar i bob plentyn ac effaith **hir dymor** y PPNau a'r angen am wasanaethau cymorth a champau ataliol.

Cydweithio i **atal** canlyniadau gwael i genedlaethau'r dyfodol drwy roi'r dechrau gorau i bob plentyn, gan gydnabod pwysigrwydd sgiliau rhianta da.

Cydnabod yr angen i adolygu'r modd y gall gwasanaethau ataliol eu cyflenwi i sicrhau **integreiddio** gwel ar wasanaethau ac ymagwedd fwy holistaidd.

Cydweithio i gydnabod fod gan bob partner gyfrifoldeb i roi'r dechrau gorau ar fywyd i bob plentyn.

Cynnwys ein poblogaeth ac ymgysylltu'n fwy effeithiol gyda phlant a phobl ifanc i lywio gwelliannau i wasanaethau.

... Fe wnawn y mwyaf o'n cyfraniad i'r nodau llesiant cenedlaethol ...

Cymru Wydn

Annog gwell dealltwriaeth o bwysigrwydd yr amgylchedd naturiol a'i gyfraniad i'n llesiant o fore oes ymlaen

Cymru Ffyniannus

Bydd gwella darpariaeth blynyddoedd cynnar provision yn gosod y sylfeini ar gyfer cychwyn da mewn bywyd, a gwella cyfleoedd i ennill cymwysterau a sicrhau gwaith da.

Cymru Fwy Cyfartal

Gweithio i sicrhau fod gan bob plentyn y cychwyn gorau mewn bywyd, waeth beth fo'u cefndir neu lle maent yn byw.

Cymru Iachach

Hyrwyddo dewisiadau iach i rieni a phlant a chodi ymwybyddiaeth o bwysigrwydd y blynyddoedd cynnar.

Cymru o Ddiwylliant

Bywiog a lle mae'r iaith Gymraeg yn Ffynnu
Darparu cyfleoedd i unigolion a theluloedd gymryd rhan mewn gweithgareddau diwylliannol, chwarae a champau, ac i gydnabod eu manteision i lesiant.

Cymru o Gymunedau Cydlynus

Torri cylch rhyng-genedlaethau o PPA a digwyddiadau megis camddefnyddio cyffuriau, camddefnyddio alcohol a thrais domestig sy'n arwain at gymunedau mwy diogel.

Cymru sy'n Gyfrifol yn Fyd-eang

Cyfrannu at lesiant byd-eang trwy greu unigolion, theluloedd a chymunedau iach, hapus, diogel a gwydn.